

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан філологічного
факультету

Юрій Бідзіля Юрій БІДЗІЛЯ

« 30 » *серпня* 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРНОЇ КРИТИКИ

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Спеціальність	035 Філологія
Спеціалізація	035.01 Українська мова та література
Освітня програма	Українська мова та література. Літературна творчість. Документознавство та інформаційна діяльність
Статус дисципліни	обов'язкова
Мова навчання	українська

Робоча програма навчальної дисципліни «Історія української літературної критики» для здобувачів вищої освіти галузі знань **03 Гуманітарні науки** спеціальності **035 Філологія** спеціалізації **035.01 Українська мова та література** освітньої програми «Українська мова та література. Літературна творчість. Документознавство та інформаційна діяльність».

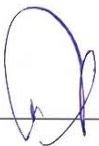
Розробник: *Кузьма Оксана Юріївна*, кандидат філологічних наук, доцент кафедри української літератури, завідувач кафедри української літератури ДВНЗ «Ужгородський національний університет».

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні **кафедри української літератури**.
Протокол № 14 від 29 червня 2023 року

Завідувач кафедри Оксана КУЗЬМА

Схвалено науково-методичною комісією **філологічного факультету**.

Протокол № 8 від 29 червня 2023 року

Голова науково-методичної комісії Василь ШАРКАНЬ

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 4	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 120	3-й	4-й
Кількість модулів – 2	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи здобувача – 3	5-й	7-й
	Лекції:	
	30 год.	16 год.
	Практичні (семінарські):	
	26 год.	-
Вид підсумкового контролю: іспит	Індивідуальна робота:	
	-	-
Форма підсумкового контролю: усний іспит	Самостійна робота:	
	64 год.	104 год.

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «Історія української літературної критики» є з'ясування специфіки літературної критики як розділу літературознавства, осмислення основних тенденцій розвитку української літературної критики, вивчення життєвого шляху й критичної діяльності провідних представників цієї галузі, прищеплення здобувачам навичок аналізу науково-критичних текстів, а також розвиток умінь оцінювати явища поточного літературного процесу.

Відповідно до освітньо-професійної програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню в здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

ПК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані практичні завдання в галузі філології (лінгвістики, літературознавства, фольклористики) в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування концептуальних методів освітніх наук, предметних знань, теорії та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов науково-дослідницької діяльності.

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності й досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної галузі, її місця в загальній системі знань про природу і суспільство та в розвитку суспільства, техніки і технологій, вести здоровий спосіб життя.

ЗК 3. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 7. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 11. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК 13. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ПК 6. Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних, літературних, фольклорних фактів, інтерпретації та перекладу тексту (залежно від обраної спеціалізації).

ПК 8. Здатність використовувати сучасні наукові методи філологічних досліджень, добирати, аналізувати, систематизувати й синтезувати фактичний лінгвістичний, літературний матеріал; узагальнювати підсумки виконаного дослідження та формулювати його новизну; оформляти згідно з сучасними вимогами та презентувати результати наукового дослідження в усній чи письмовій формі, послуговуючись відповідним термінологічним апаратом.

ПК 9. Здатність планувати та управляти проєктами; здатність до аналізу і синтезу; готовність забезпечувати науково-дослідний процес.

ПК 10. Здатність управляти інформацією; здатність працювати самостійно; готовність здійснювати перевірку процесів збору, аналізу і систематизації інформації на основі різних її джерел (спеціалізованої літератури, ЗМІ, перспективного наукового, творчого досвіду тощо).

ПК 11. Здатність здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний (залежно від обраної спеціалізації) аналіз текстів різних стилів та жанрів.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «Історія української літературної критики» є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП):

ОК 11. Аналіз художнього твору.

ОК 13. Український літературний процес.

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньо-професійної програми «Українська мова та література. Літературна творчість. Документознавство та інформаційна діяльність» вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.	ПРН 2
Знати принципи, технології і прийоми створення усних і письмових текстів різних жанрів і стилів державною та іноземною (іноземними) мовами.	ПРН 11
Аналізувати й інтерпретувати твори української та зарубіжної художньої літератури й усної народної творчості, визначати їхню специфіку й місце в літературному процесі (відповідно до обраної спеціалізації).	ПРН 13
Здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів.	ПРН 15
Знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної філологічної спеціалізації, уміти застосовувати їх у професійній діяльності.	ПРН 16
Мати навички управління комплексними діями або проектами при розв'язанні складних проблем у професійній діяльності в галузі обраної філологічної спеціалізації та нести відповідальність за прийняття рішень у непередбачуваних умовах.	ПРН 18

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Історія української літературної критики»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Уміння добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати, систематизувати й інтерпретувати матеріал, пов'язаний із проблематикою української літературної критики.	ПРН 2
Знання принципів, технологій і прийомів створення усних і письмових текстів різних жанрів і стилів державною мовою в контексті завдань дисципліни.	ПРН 11
Вміння аналізувати й інтерпретувати твори української літератури у зв'язку із творами зарубіжної літератури та усною народною творчістю; знати суспільно-історичні умови та ключові тенденції розвитку літератури означеного періоду в контексті науково-критичної рецепції провідних українських учених-літературознавців.	ПРН 13
Здатність здійснювати літературознавчий аналіз форм критицизму в доробку представників української літературної критики у зв'язку з аналітикою художніх явищ національного письменства.	ПРН 15
Знання й розуміння основних понять, теорій та концепцій української літературної критики в контексті літературознавства, уміння	ПРН 16

застосовувати їх у професійній діяльності.	
Уміння управляти комплексними діями або проектами при розв'язанні завдань з історії української літературної критики.	ПРН 18

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є: екзамен, модульний контроль, поточні оцінки за знання; усні (письмові) відповіді на практичних заняттях, тестування, презентації, виконання творчих завдань, конспектування науково-критичної літератури.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: усне опитування, письмові практичні завдання, презентації, творче завдання (написання рецензій на явища поточного літературного процесу), тестування.

Форма модульного контролю: виконання модульної контрольної роботи.

Форма підсумкового семестрового контролю: усний екзамен.

Оцінка успішності здобувача з дисципліни «Історія української літературної критики» є рейтинговою і виставляється за стобальною шкалою з урахуванням оцінок засвоєння модуля.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота						Модульна контрольна робота	Сума
T 1	T 2	T 3	T 4	T 5	T 6	50	100
7	10	8	7	10	8		

T1, T2 ... – теми

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота						Модульна контрольна робота	Сума
T 7	T 8	T 9	T 10	T 11	T 12	50	100
7	10	8	7	8	10		

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	5	30	5	30
Ведення конспекту науково-		10		10

критичних праць				
Виступ із презентацією	1	5	1	5
Неформальна освіта (на вибір). Курс на ресурсі «Prometheus» Основні інструменти критичного мислення https://prometheus.org.ua/course/cours-e-v1:Prometheus+CTFT102+2018_T3		5		5
Модульна контрольна робота	1	50	1	50
Разом		100		100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Модульний контроль є необхідним елементом модульно-рейтингової технології навчального процесу. Модульна контрольна робота з дисципліни «Історія української літературної критики» проводиться двічі на семестр, згідно з розкладом модульних контролів, визначених навчальною частиною в межах годин, які відведені на практичні заняття.

До модульної контрольної роботи допускаються здобувачі, які виконали всі види практичних завдань. До початку модульної контрольної роботи здобувачі мають мати поточні підсумкові бали за практичні заняття та самостійну роботу. Максимальна кількість балів одержаних під час модульної контрольної роботи становить 50 балів.

Модульна контрольна робота № 1 містить 2 теоретичні питання та 20 тестових завдань. Максимальна кількість балів, які може отримати здобувач, – це 30 балів за теоретичну частину (максимум 15 балів за кожне питання) та 20 (1 бал за кожен правильно виконаний тест) за тестові завдання.

Модульна контрольна робота № 2 містить 1 теоретичне питання та 35 тестових завдань. Максимальна кількість балів, які може отримати здобувач, – це 15 балів за теоретичну частину та 35 (1 бал за кожен правильно виконаний тест) за тестові завдання.

Перескладання підсумкового модульного контролю здобувачами, які отримали рейтинговий бал за модульний цикл, що відповідає незадовільній оцінці, проводиться не пізніше двох тижнів після атестаційного. Позитивні оцінки з модульного циклу не підвищуються.

Здобувач вищої освіти, який не з'явився на модульну контрольну роботу, або ж його модульна оцінка становить від 0 до 34 балів, зобов'язаний скласти (перескласти) модуль до початку підсумкового контролю у строки, визначені викладачем дисципліни та погоджені деканатом факультету.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Екзамен проводиться за білетами, кожен із яких містить 2 питання.

Оцінку «**відмінно**» (**90–100 балів, А**) заслуговує здобувач, який усебічно, системно і глибоко володіє навчально-програмовим матеріалом; вміє самостійно виконувати завдання, передбачені програмою, використовує набуті знання і вміння в нестандартних ситуаціях; засвоїв основну і ознайомлений із додатковою літературою, яка рекомендована програмою; засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни та усвідомлює їх значення для професії, яку він набуває; вільно висловлює власні думки, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особистісну позицію; самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, виявив творчі здібності і використовує їх при вивченні навчально-програмового матеріалу, проявив нахил до наукової роботи.

Оцінку «**добре**» (**82–89 балів, В**) заслуговує здобувач, який повністю опанував і вільно (самостійно) володіє навчально-програмовим матеріалом, застосовує його на

практиці, має системні знання в достатньому обсязі відповідно до навчально-програмового матеріалу, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях; має здатність до самостійного пошуку інформації, а також до аналізу, постановки і розв'язування проблем професійного спрямування; під час відповіді допустив деякі неточності, які самостійно виправляє, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу.

Оцінку «добре» (74–81 бал, C) заслуговує здобувач, який у загальному роботу виконав, але відповідає на екзамені з певною кількістю помилок; вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати на практиці, контролювати власну діяльність; опанував навчально-програмовий матеріал, успішно виконав завдання, передбачені програмою, засвоїв основну літературу, яка рекомендована програмою.

Оцінку «задовільно» (64–73 бали, D) заслуговує здобувач, який знає основний навчально-програмовий матеріал в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його в майбутній професії; виконує завдання непогано, але зі значною кількістю помилок; ознайомлений з основною літературою, яка рекомендована програмою; допускає на заняттях чи екзамені помилки при виконанні завдань, але під керівництвом викладача знаходить шляхи їх усунення.

Оцінку «задовільно» (60–63 бали, E) заслуговує здобувач, який володіє основним навчально-програмовим матеріалом в обсязі, необхідному для подальшого навчання й використання його в майбутній професії, а виконання завдань задовільняє мінімальні критерії. Знання мають репродуктивний характер.

Оцінка «незадовільно» (35–59 балів, FX) виставляється здобувачеві, який виявив суттєві прогалини в знаннях основного програмового матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань.

Оцінку «незадовільно» (до 35 балів, F) – виставляється здобувачеві, який володіє навчальним матеріалом тільки на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів або не володіє зовсім; допускає грубі помилки при виконанні завдань, передбачених програмою; не може продовжувати навчання і не готовий до професійної діяльності після закінчення університету без повторного вивчення даної дисципліни.

При виставленні оцінки враховуються результати навчальної роботи здобувача протягом семестру.

Таблиця відповідності оцінок за різними шкалами оцінювання

Шкала ECTS	Диференційована шкала	Недиференційована шкала	Мінімальний бал – максимальний бал
A	Відмінно	Зараховано	90–100
B	Добре		82–89
C	Добре		74–81
D	Задовільно		64–73
E	Задовільно		60–63
FX	Незадовільно	Не зараховано	35–59
F	Незадовільно		0–34

6.2. Програма навчальної дисципліни

МОДУЛЬ № 1

Становлення літературної критики. Літературна критика XIX століття

Тема 1. Вступ. Предмет і завдання курсу. Підручники та посібники. Зародження літературної критики в перші десятиліття XIX ст.

Предмет літературно-художньої критики, її суспільні завдання та естетичні функції. Зв'язки з історією та теорією літератури. Критика як частина літературознавства і як специфічний вид творчої діяльності, що поєднує в собі раціональні та емоційні начала. Методологія літературного критицизму. Жанри літературної критики (рецензія, стаття, творчий портрет). Предмет і завдання історії літературної критики як наукової дисципліни, що вивчає процес розвитку літературної критики: її методологію та методику аналізу художніх творів, науковий інструментарій, систему понять і термінів, жанри і стилі, рівень професійної майстерності й талант критика.

Форми літературного критицизму в перші десятиліття XIX ст. Епістолярний характер української критики цього часу. Полемічність виступів учасників літературного процесу.

Тема 2. Критика доби романтизму (М. Максимович, М. Костомаров, Т. Шевченко).

Перший етап розвитку української журналістики: „Харківський Демокрит” (1818), „Український вісник” (1816–1819), „Український журнал” (1824–1825). Другий етап розвитку української журналістики: видання в 30–40-х роках літературних альманахів і збірників („Український альманах”, 1831, „Ранкова зірка”, 1834, дві книги „Українського збірника”, 1838, 1841, „Ластівка” 1841, „Сніп” 1841, „Молодик” 1843, 1844).

Альманах „Русалка Дністровая” (1837) та його роль у пробудженні національно-культурного життя на західноукраїнських землях.

Система літературно-естетичних поглядів Т. Шевченка, що виявилася в усій сукупності його художніх творів, щоденника, листування. Шевченкова концепція народності. Передмова до нездійсненого видання „Кобзаря” (1847). Романтичні засади літературного критицизму Т. Шевченка. Глибина і влучність його літературно-критичних оцінок. Вплив Т. Шевченка на подальший розвиток української критики. Народність, гуманізм, знання народного життя, високі морально-етичні засади письменницької праці як основні критерії Шевченкових оцінок творчості письменника.

М. Максимович, М. Костомаров, П. Куліш як центральні постаті української критики 40–60-х років. Роль Т. Шевченка в розвитку літературно-критичної думки в Україні. Невиробленість форм літературного критицизму, зловживання прийомами суб'єктивно-особистісної критики (Є. Гребінка, Г. Квітка-Основ'яненко, О. Афанасьєв-Чужбинський).

Тема 3. П. Куліш як літературний критик.

П. Куліш як мислитель, історик, етнограф, фольклорист. Діяльність у журналі „Основа” (1861–1862). Стаття „Об отношении малороссийской словесности к общерусской. Эпилог к „Черной раде” (1857) як зразок оглядової статті полемічного звучання. Стаття „Взгляд на малороссийскую словесность по случаю выхода в свет книги „Народні оповідання Марка Вовчка” (1857). Полемічний характер статті. Зіставлення української літератури того часу з російською з точки зору сердечності творчості й глибини душевних переживань.

Полемічні статті „Характер і завдання української критики” (1861) та „Простонародность в украинской словесности” (1862). П. Куліш як рецензент. Гостра критика бурлескних тенденцій та графоманії в циклі „Перегляд українських книжок” (Основа, 1862).

Значення діяльності П. Куліша-критика. Вагомість його концепцій народності, оцінок творчості українських письменників, обстоювання прав рідної мови та літератури, думок про специфіку літературної критики, ролі народної творчості й національної ментальності в

розвитку літератури. П. Куліш як критик романтичного напрямку. Прикмети культурно-історичного, психологічного, естетичного підходів у методології критика. Жанри оглядової, полемічної, проблемної статті, рецензії в доробку П. Куліша.

Тема 4. Літературна критика 70 – 90-х років XIX ст. М. Драгоманов як літературний критик і публіцист.

Пошевченківський період культурного життя в Наддніпрянщині (1863–1872) як „антракт в історії українофільства” (М. Драгоманов). Емський указ, спрямований на знищення українського слова. Відсутність періодичної преси в Наддніпрянщині.

Роль журналу „Киевская старина” (1882–1906) в культурному розвитку України. Галицька періодика („Правда”, „Зоря”, „Діло”). Зародження видань нового покоління західноукраїнської інтелігенції на чолі з І.Франком („Друг”, „Громадський друг”, „Дзвін”, „Молот”). Журнал „Житє і слово”. Безцензурна українська преса (збірники та журнал „Громада”).

Літературні дискусії 70–90-х років (листи М. Драгоманова до журналу „Друг”, полеміка І. Франка з І. Нечуєм-Левицьким, дискусія між М. Драгомановим та Б. Грінченком із широкого кола національно-культурних проблем).

Обстоювання П. Грабовським реалізму та ідейності в літературі, її суспільного призначення. Теоретичне обґрунтування принципів народності, специфіки й завдань літературної критики. Майстерний афористичний стиль Грабовського-критика.

Здобутки української літературної критики 70–90-х років. Роль і значення літературних дискусій у визначенні завдань літератури. Реалістичний напрям у критиці. Культурно-історичний, біографічний, естетичний, історико-типологічний методи.

Життєвий шлях ученого. Викриття злочинних дій російського уряду в брошурі „Українська література, заборонена урядом російським” (1878). Концепція „чотирьох літератур” („Література російська, великоруська, українська і галицька”, „Правда”, 1873–1874). Стаття „Література російська, великоруська, українська і галицька” як зразок науково-публіцистичної критики. Заперечення М. Драгомановим традиційного розуміння народності як простонародності („Шевченко, українофіли і соціалізм”).

Розвідка „Галицько-руське письменство (Переднє слово до „Повістей” Осипа Федьковича)” 1876 р. як розлогий нарис розвитку літературного життя на західноукраїнських землях. Драгоманов як рецензент. Наукова методологія Драгоманова-критика – поєднання культурно-історичного та історико-порівняльного методів. Публіцистичний характер літературно-критичних статей Драгоманова, недооцінка ним естетичного принципу аналізу. Національне та загальнолюдське („космополітичне”) в концепціях ученого.

Тема 5. Літературно-критична діяльність Івана Франка.

Формування літературно-естетичних поглядів Франка в 70–90-х рр. Поєднання в діяльності Франка двох етапів розвитку літературно-критичної думки. Еволюція Франка від „реальної критики” до засад естопсихології.

І. Франко в „Літературно-науковому віснику” (1898–1906). Увага Франка до проблем розвитку критики, що виявилася уже в ранній період творчості („Поезія і її становисько в наших временах”, „Критичні письма о галицькій інтелігенції”, „Література, її завдання і найважніші ціхи”). Франкова теорія критики в статті „Слово про критику” („Житє і слово”, 1896). Естетичний трактат „Із секретів поетичної творчості” (ЛНВ, 1898–1899). Розділ „Вступні уваги про критику” як продовження і доповнення статті „Слово про критику”.

І. Франко-шевченкознавець. Жанри літературно-критичних праць І. Франка. Майстерність Франка як літературного критика. Проникливість суджень, влучність оцінок і спостережень. Методологія Франка. Поєднання прийомів культурно-історичного методу з естетичними та психологічними підходами до аналізу художніх творів. Психобіографізм І. Франка. Порівняльно-історичні та типологічні прийоми в методології дослідника.

Франкова теорія критики. Питання про науковість критики, її взаємодію з естетикою, теорією та історією літератури. Об’єктивне і суб’єктивне в критиці, національне та загальнолюдське, традиції і новаторство, спадкоємність літературного розвитку, значення

індивідуальності автора, українська література в контексті світової. Франко-критик між реалізмом і модернізмом.

МОДУЛЬ № 2

Історія української літературної критики ХХ – поч. ХХІ століття

Тема 6. Літературна критика кінця ХІХ – початку ХХ ст. Літературні дискусії. Літературно-критичні виступи модерністів (Б. Лепкий, О. Луцький, П. Карманський).

Нові імена в критиці. Активна діяльність О. Маковея, В. Щурата, Г. Хоткевича, М. Мочульського, А. Крушельницького, О. Пчілки, М. Грушевського, О. Луцького, Б. Лепкого, П. Карманського, М. Сріблянського (Шаповала), М. Євшана.

Літературні програми модерністів. Дискусія між М. Вороним й І. Франком („Посвята Микола Вороному” до поеми „Лісова ідилія”). М. Вороний як талановитий критик (оцінки творчості Лесі Українки, В. Винниченка, Г. Чупринки, І. Франка), що керувався критерієм естетичної вартості творів, їх новизни з погляду літературного напрямку, стилю, глибини і краси художнього вислову.

Стаття О. Луцького „Молода Муза” (Діло, 18 листоп. 1907 р.). Нова хвиля в європейських та українській літературах, викликана змінами в філософській та естетичній думці останніх десятиліть. Популярність імен Ніцше, Ібсена, Бодлера, Метерлінка, поява в українській літературі творів О. Кобилянської. Програма „Молодої Музи” в статті О. Луцького. Дискусія навколо творчості О. Кобилянської, викликана статтею С. Єфремова „В поисках новой красоты” (1902). Виступи М. Косача, Г. Хоткевича, Лесі Українки на захист О. Кобилянської.

Тема 7. Літературно-критична діяльність Лесі Українки.

Питання про специфіку критики та українську літературну критику в епістолярній спадщині Лесі Українки (листи до О. Маковея від 9 червня 1893 р., до І. Франка від 13–14 січня 1903 р., до А. Кримського від 16 листопада 1905 р.). Оглядово-проблемні статті Лесі Українки. Типологія загальноєвропейських явищ у статтях про італійську, польську, французьку, німецьку літератури. Питання про нові тенденції української та європейської літератури в статтях „Винниченко” та „Малорусские писатели на Буковине”. Теоретичне обґрунтування концепції новоромантизму в статті „Новейшая общественная драма”. Леся Українка про явище декадансу в європейських літературах („Заметки о новейшей польской литературе”, „Два направления в новейшей итальянской литературе”).

Проблема суспільного ідеалу й літератури в статті „Утопія в белетристиці”. Визначення жанру літературної утопії. Огляд літературних утопій у світовій літературі від найдавніших часів. Поняття художньої правди в методології Лесі Українки. Теоретичні здобутки Лесі Українки в осмисленні проблем неоромантизму й модернізму, оновлення літературного процесу к. ХІХ – поч. ХХ ст., питань творчої лабораторії письменника, суб'єктивно-особистісного та загальнолюдського, тенденційності та свободи творчості, суспільного ідеалу в літературі.

Тема 8. М. Євшан як літературний критик.

М. Євшан (Федюшка) (1889–1919) – провідний критик журналу „Українська хата”, чия літературна програма мала самостійний, викінчений характер, власну систему поглядів на українське письменство. Біографія М. Євшана Теоретичні статті полемічного звучання: „Боротьба генерацій і українська література” (1911) та „Суспільний і артистичний елемент у творчості” (1911). Збірка статей „Під прапором мистецтва” (1910). Принципи культурно-історичної школи в поєднанні з психологічними та естетичними підходами в методології Євшана. Євшан про І. Франка. Статті „Поетична творчість Івана Франка”, „Пісня про Мойсея” та ін. Узагальнення спостережень Євшана над літературною творчістю Франка в статті „Іван Франко (Нарис його літературної діяльності)” (ЛНВ, 1913). Боротьба суспільного діяча з поетом, у якій скристалізувалася психіка Франка. Оцінка творчості Лесі Українки. Стаття „Леся Українка” (1910). М. Євшан про поетів українського модернізму –

А. Кримського, Г. Чупринку, поетів „Молодої Музи”, прозаїків В. Винниченка та М. Коцюбинського.

Євшан як критик модерністського напрямку, що підтримував у літературі все нове, оригінальне, свіже. Вплив європейської філософії та естетики на творчість критика. Високий теоретичний рівень статей Євшана. Тонкий естетичний смак і „вміння читати”, схопити найхарактерніше у творчості митця. Методологія Євшана, поєднання в ній прийомів культурно-історичної школи з психологічними та естетичними підходами. Відсутність остаточних присудів, прагнення бачити твір у його русі, в контексті внутрішнього життя автора.

Тема 9. Літературно-критична діяльність С. Єфремова.

Життєвий шлях ученого (1876–1938). Політична та громадська діяльність. С. Єфремов-публіцист („Лист без конверта”). С. Єфремов – визначний шевченкознавець, коментатор і видавець творів Т. Шевченка. Стаття „Поезія всепрощення” (1912). Морально-етичний критерій у методології Єфремова. Письменник гармонійного таланту – М. Коцюбинський (стаття „Гармонійний талант” – передмова до окремого видання творів Коцюбинського 1928 р.). Еволюційний принцип дослідження в статті про Коцюбинського. Майстерність статті-передмови до збірника А. Тесленка „З книги життя” 1925 р. – „Страчене життя”. С. Єфремов як автор монографічних досліджень про І. Карпенка-Карого, І. Франка, М. Коцюбинського, О. Олеся.

Жанри літературно-критичних статей С. Єфремова: оглядові, полемічні статті, літературні портрети, статті-передмови. Есеїстичний стиль критика. Поєднання підходів культурно-історичної школи з психологічним аналізом, з прийомами психобіографізму та увагою до естетичних цінностей літератури. Близькість до І. Франка, М. Грушевського, О.Маковея. Увага критика до етичних аспектів творчості письменника, до діалектики особистого і загального, аналізу і синтезу, гармонії та дисгармонії внутрішнього світу митця. Культурно-історичний метод як основа літературного критицизму Єфремова. Еволюція наукової методології вченого.

Тема 10. Критика 20 – 30-х років ХХ ст. М. Зеров як літературний критик.

Суспільна та літературна ситуація у 20 – 30-х рр. ХХ ст. у підрадянській Україні та на західноукраїнських землях. Винищення української інтелігенції в СРСР. М. Хвильовий як критик-полеміст. Літературна дискусія 1925–1928-х рр. Питання про шляхи розвитку української літератури в памфлетах М.Хвильового „Камо грядеши”, „Думки проти течії”, „Апологети писаризму”, „Україна чи Малоросія?”. Виступ проти шовінізму в публіцистичній статті „Наше сьогодні”. Особливості стилю М.Хвильового-публіциста. Умови розвитку літературної критики в Галичині. Літературно-критична діяльність С. Гординського, М. Рудницького, Б.-І. Антонича, Б. Кравціва та ін.

Трагічна доля М. Зерова у контексті доби Розстріляного відродження. Літературознавчі дослідження М. Зерова (курс лекцій „Українське письменство ХІХ ст.”, книга нарисів „Від Куліша до Винниченка”). Послідовність у трактуванні літератури як художнього феномену. Книга літературно-критичних статей „До джерел” (1926). Участь у літературній дискусії 1925 р. М. Зеров про письменників раннього українського модернізму – І. Франка, Лесю Українку, М. Коцюбинського, М. Черемшину. Стаття „Марко Черемшина і галицька проза” (1926) – передмова до видання збірки письменника „Село вигибає”. Проза М. Черемшини у контексті творчої діяльності „покутської трійці”. В. Стефаник, Л. Мартович, М. Черемшина. Відгуки на творчість П. Тичини, В. Сосюри, М. Рильського, В. Еллана-Блакитного. Простеження формування класичного стилю у творчості М. Рильського (стаття „Літературний шлях Максима Рильського”). Виступ проти утилітаризму в літературі (стаття „Василь Елланський”). Історизм у сприйнятті творів художньої літератури (статті „Поезія Олеся і спроба нового її трактування”, „Володимир Самійленко і український гумор”). Наукова методологія М. Зерова.

Тема 11. Літературна критика діаспори. Літературно-критична діяльність Є. Маланюка. Форми критицизму в другій половині ХХ ст.

Літературна критика як частка культурологічної концепції Є. Маланюка, що розкривається у всій сукупності його творчості. Є. Маланюк – майстер есеїстичного письма. Публіцистична заостреність його стилю.

Концепція Т. Шевченка як романтика в серії статей Маланюка. „Ранній Шевченко” (1933). Продовження концепції романтизму Т. Шевченка в статті „До справжнього Шевченка” (1937). Є. Маланюк про П. Куліша. Проблема „поет і нація”, „поет і держава” в статті „В Кулішеву річницю”. Прийоми психологічної критики в статті, увага до особистості Куліша. Стаття „Франко незнаний” (1956). Франко – митець гетеанського типу. Обставини, що не дали поетові стати слов’янським Гете. Розкриття в статті глибини філософської проблематики творчості Франка. Стаття „До роковин Лесі Українки” (1961).

Є. Маланюк – критик-есеїст, культуролог, мислитель. Проблеми національної ментальності, провідництва, взаємин визначної особистості і нації; теоретичні аспекти питань світогляду і творчості, таємниці генія, особливостей романтизму, державницькі ідеї, проблеми читача в культурологічних та літературно-критичних працях Є. Маланюка.

МУР та його значення в розвитку літературознавчої думки. Життєвий шлях та наукова діяльність Г. Костюка. Концепція наукової критики у статті „Проблеми літературної критики”. Г. Костюк-винниченкознавець. Методологія та методика аналізу в статтях „Світ Винниченкових образів та ідей”. Роль ученого в збереженні, вивченні та виданні спадщини В. Винниченка. Статті про творчість В. Петрова, В. Підмогильного, Б. Антоненка-Давидовича. Наукова методологія критика.

Життєвий шлях Ю. Лавріненка. Антологія „Розстріляне Відродження” та її роль у розвитку української літературно-критичної думки. Стаття „Література вітаїзму 1917–1933”. Вивчення творчості М. Куліша, О. Довженка, О. Вишні та ін. Особливості літературного критицизму Ю. Лавріненка. Наукова методологія ученого.

Ю. Шерех як учений та літературний критик. Життєвий шлях дослідника. Стаття „Другий „заповіт” української літератури”. Ю. Шерех про символізм і неокласицизм (стаття „Поезія М. Драй-Хмари”). Наукова методологія вченого.

Ю. Бойко як літературний критик. Життєвий шлях ученого. Стаття „Микола Хвильовий”. Еволюція М. Хвильового від ідей комунізму до націоналізму. Порухення проблеми література і політика в „Одвертому листі до Юрія Шереха”. Роль літературної критики в житті. Особливості літературного критицизму Ю. Бойка.

Обставини літературного життя у повоєнну епоху. Шістдесятництво. „Період застою” (70-ті роки). В. Стус як літературний критик. Стаття „Феномен доби (сходження на Голгофу слави)” як літературний портрет митця – жертви „сталінізації” українського суспільства.

Літературно-критична діяльність І. Дзюби, І. Світличного, Є. Сверстюка, М. Коцюбинської.

Тема 12. Сучасна літературна критика. Інструменти критичного мислення в освітній діяльності.

Особливості розвитку української критики часів Незалежності. Методологія сучасної літературної критики в Україні. Жанри критики. Методологічний плюралізм. Епоха постмодернізму у критиці. Новий формат критики в цифрову епоху. Інструменти критичного мислення в діяльності філолога.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви модулів і тем	Кількість годин	
	Форма навчання: денна	
	а	б
	у тому числі	у тому числі

		лекції	практичні	самостійна робота	Усього	лекції	практичні	самостійна робота
Модуль 1. <i>Становлення літературної критики. Літературна критика XIX століття</i>								
Тема 1. Вступ. Предмет і завдання курсу. Підручники та посібники. Зародження літературної критики в перші десятиліття XIX ст.	6	2		4	5	1		4
Тема 2. Критика доби романтизму (М. Максимович, М. Костомаров, Т. Шевченко).	7	2	1	4	11	1		10
Тема 3. П. Куліш як літературний критик.	7	2	1	4	9	1		8
Тема 4. Літературна критика 70–90-х років XIX ст. М. Драгоманов як літературний критик і публіцист.	6	2		4	5	1		4
Тема 5. Літературно-критична діяльність Івана Франка.	10	4	2	4	12	2		10
Тема 6. Літературна критика кінця XIX – початку XX ст. Літературні дискусії. Літературно-критичні виступи модерністів (Б. Лепкий, О. Луцький, П. Карманський).	6	2		4	4			4
Модульна контрольна робота						6		40
Разом за модуль	42	14	4	24	46	6	-	40
<u>МОДУЛЬ № 2</u> <i>Історія української літературної критики XX – поч. XXI століття</i>								
Тема 7. Літературно-критична діяльність Лесі Українки.	9	2	2	5	12	2		10
Тема 8. М. Євшан як літературний критик.	9	2	2	5	12	2		10

Тема 9. Літературно-критична діяльність С. Єфремова.	9	2	2	5	10			10
Тема 10. Критика 20–30-х років ХХ ст. М. Зеров як літературний критик.	9	2	2	5	12	2		10
Тема 11. Літературна критика діаспори. Літературно-критична діяльність Є. Маланюка. Форми критицизму в другій половині ХХ ст.	20	4	6	10	14	2		12
Тема 12. Сучасна літературна критика. Інструменти критичного мислення в освітній діяльності.	18	4	4	10	14	2		12
Разом за модуль	78	16	18	40	74	10		64
Разом за семестр	120	30	26	64	120	16	-	104

6.3. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		денна
1	Літературна критика доби романтизму (М. Максимович, М. Костомаров, Т. Шевченко, П. Куліш)	2
2	І. Франко – літературний критик	2
3	Леся Українка як літературний критик	2
4	Літературно-критична діяльність М. Євшана	2
5	Літературно-критична діяльність С. Єфремова	2
6	Літературна критика 20-х років ХХ ст. і діяльність М. Зерова	2
7	Є. Маланюк як літературний критик-есеїст	2
8	Літературна критика вчених української діаспори	4
9	Літературна критика другої половини ХХ ст. Форми критицизму в доробку І. Дзюби, Є. Сверстюка, І. Світличного, М. Коцюбинської, В. Стуса	4
10	Сучасна українська літературна критика	4
Разом		26

6.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин стац./заоч н
1	Опрацювання матеріалу з курсу на ТГ-каналі Українська літературна критика. URL: https://t.me/litkrytyka	10/20
2	Ведення робочого зошита (конспекту) науково-критичних праць у контексті тематики курсу	20/40
3	Підготувати ментальну карту на тему «Епістолярна критика в доробку	4/10

	Лесі Українки». Скористайтеся матеріалами за покликаннями: https://osvitoria.media/experience/bery-j-roby-mind-maps/ http://savchenkoop.blogspot.com/p/blog-page_63.html http://g2cvukrmova.blogspot.com/p/mind-map.html	
4.	Опрацювати матеріал про критичний доробок учених діаспори (Ю. Шевельова, Ю. Лавріненка, Ю. Бойка, Г. Костюка)	20/20
5.	Переглянути відеоматеріали: <ul style="list-style-type: none"> • Євген Стасіневич про літературну критику https://www.youtube.com/watch?v=pgVFQjCZ1y0 • «Критичний панч» https://www.youtube.com/channel/UCbRV2Ky5Wo9fhjg2aRu-Vlg • Українська критика від Куліша до Шевельова https://www.youtube.com/watch?v=2EMMF7L_5Q8 Стасіневич Євген. «Як написати рецензію на книжку українського автора https://www.youtube.com/watch?v=Fut_2l7QfpE 	10/14
	Разом	64/104

6.5. Індивідуальна робота

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Технічні засоби: інтерактивне обладнання.

Обладнання: ноутбук, медіапроектор.

Програмне забезпечення: Google Meet, Power Point, Google Calendar

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Кузьма О. Ю. Історія української літературної критики: методичні вказівки до проведення практичних занять для студентів спеціальності 035 Філологія спеціалізації 035.01 Українська мова та література освітньої програми «Українська мова та література. Літературна творчість. Документознавство та інформаційна діяльність». Ужгород, 2023. 40 с.
2. Кузьма О. Ю. Методичні рекомендації до курсу «Історія української літературної критики» (для студентів заочного відділення філологічного факультету). Ужгород: Інвазор, 2020. 60 с.
3. Гром'як Р. Історія української літературної критики (від початків до кінця XIX ст.). Тернопіль, 1999.
4. Наєнко М. Історія українського літературознавства і критики. навч. посібник. Київ: Видавничий центр «Академія», 2010.

Допоміжна література

5. Антологія української літературно-критичної думки першої половини ХХ століття / упоряд. В. Агеєва. Київ, 2016.
6. Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. / за ред. М. Зубрицької. Львів, 2001.
7. Василик Л. Є. Літературно-художні видання у контексті сучасних суспільно-культурних тенденцій. *Поліграфія і видавнича справа*. 2008. № 2. С. 22–28.
8. Гундорова Т. Майдан як симптом: травма, рана і крипта. Критика. 2014. [URL: https://krytyka.com/ua/articles/maydan-yak-symptomtravma-rana-i-krypta](https://krytyka.com/ua/articles/maydan-yak-symptomtravma-rana-i-krypta)

9. Гундорова Т. Післячорнобильська бібліотека. Український літературний постмодерн. Київ: Критика, 2013. 344 с.
10. Котвицька К. Літературні часописи в Україні: всупереч і попри все *Читомо*. 12 листопада 2015. URL: <https://archive.chytomo.com/news/literaturni-chasopisi-v-ukraini-z-nadiyeyu-na-krashhe>
11. Левицька О. С. Літературно-художні часописи в сучасному літературному дискурсі. *Поліграфія і видавнича справа*. 2011. № 1. С. 33–43.
12. Літературна дефіляда. Сучасна українська критика про сучасну українську літературу. Київ, 2012.
13. Матусяк А. Вийти з мовчання. Деколоніальні змагання української культури та літератури ХХІ століття з посттоталітарною травмою. Львів: ЛА «Піраміда», 2020. 308 с.
14. Мочарник І. Літературна критика, або Як тримати в тонусі українську книжку URL: <http://archive.chytomo.com/news/literaturna-kritika-abo-yak-trimati-v-tonusiukraïnsku-knizhku>
15. Нестерович Є. І. Електронний фронтір як середовище творення сучасного українського літературного процесу. *Вісник Львівського університету*. Серія: Філологічна. 2014. Вип. 60 (1). С. 348–354. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vlnu_fil_2014_60%281%29_45
16. Обертас О. Український самвидав: літературна критика та публіцистика (1960-ті – поч. 1970-х років). Київ, 2010. URL: www.litakcent.com
17. Пухонська О. Поза межами бою. Дискурс війни в сучасній літературі. *Discursus*. 2022. 288 с.
18. Романцова Б. Як бажано писати про перекладну літературу. Конспект лекції URL: <http://litakcent.com/2020/01/29/yak-bazhano-pisati-pro-perekladnu-literaturu-konspekt-lektsiyi/>
19. Слапчук В. Війна як дискурс. *ЛітАкцент*. URL: <http://litakcent.com/2015/02/17/vijna-jak-dyskurs/>.
20. Стріха М. В. Про критику і критиків. *Критика*. 2002. Ч. 1–2. С. 14–15.
21. Трофименко Т. #околотітературне: усе, що ви хотіли знати про сучасну українську літературу. Харків: Віват, 2019. 288 с.
22. Трофименко Тетяна. Як не треба писати рецензії. Конспект лекції. URL: <http://litakcent.com/2020/03/16/yak-ne-treba-pisati-retsenziyi/>
23. Улюра Г. 365. Книжка на кожен день, щоб справляти враження культурної людини. Київ: ArtHuss, 2018. 480 с.
24. Харамурза Д. Літературно-художні часописи України 1990–2020 рр.: історичний ескіз. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського*. Серія: Філологія. Соціальні комунікації. Том 31 (70). № 2. Ч.4. 2020. С. 150 – 157. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/33159/1/D_Kharamurza_VZTNUVIV_2_II.pdf
25. Шейко В. М. Літературні періодичні видання України в роки незалежності: культурологічний аспект. *Вісник Харківської державної академії культури*. 2009. Вип. 28. С. 12–28.
26. REСвізити: антологія письменницьких голосів. Книга перша / Тетяна Терен; світлина Олександра Хоменка. Львів: Видавництво Старого Лева, 2015. 280 с.
27. REСвізити: антологія письменницьких голосів. Книга друга / Тетяна Терен; світлина Олександра Хоменка. Львів: Видавництво Старого Лева, 2015. 264 с.
28. REСвізити: антологія письменницьких голосів. Книга третя / Тетяна Терен; світлина Олександра Хоменка. Львів: Видавництво Старого Лева, 2015. 296 с.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

29. Журнал «Слово і Час». URL: <https://il-journal.com/index.php/journal>
30. Електронний репозитарій ДВНЗ «Ужгородський національний університет» URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/home.jsp?locale=uk>
31. Наукова електронна бібліотека Національної бібліотеки ім. В. Вернадського URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
32. Сайт Львівської ННБУ ім. В. Стефаника. URL: <http://aleph.lsl.lviv.ua:8991/F>

33. Портал «ЛітАкцент». URL:<https://litakcent.online/>
34. Сайт «Буквоїд». URL:<http://bukvoid.com.ua/>
35. Сайт «Друг читача». URL:<https://vsiknygy.net.ua/>
36. Сайт «Читомо». URL: <https://chytomo.com/novy-ny/>
37. Електронна бібліотека DIASPORIANA. URL: <https://diasporiana.org.ua>
38. Українська літературна критика. URL: <https://t.me/litkrytyka>